

Preses relīze

Luksemburgā, 2022. gada 13. jūnijā

Šengenas robežkontrole pandēmijas laikā netika pietiekami rūpīgi pārbaudīta

Tā kā Eiropas Komisijas rīcībā ir ierobežoti instrumenti, tā nav pietiekami rūpīgi izskatījusi grūtības, ko Covid-19 pandēmija sagādāja saistībā ar personu brīvas pārvietošanās tiesībām. Tāds ir šodien Eiropas Revīzijas palātas (ERP) publicētā īpašā ziņojuma vispārējais secinājums. Kopš 2020. gada marta dalībvalstu atjaunotās iekšējās robežkontroles uzraudzība pilnībā neaizsargāja Šengenas noteikumus, kas atvieglo brīvu pārvietošanos Eiropas Savienībā. Turklāt revidenti vērs uzmanību uz dalībvalstu ceļošanas ierobežojumu koordinācijas trūkumu, kā arī uz neatbilstību ES norādījumiem un ieteikumiem.

Ikvienam ES pilsonim ir tiesības brīvi pārvietoties Eiropas Savienības teritorijā. To atvieglo iekšējās robežkontroles atcelšana Šengenas zonā, kurā ietilpst 22 ES dalībvalstis un 4 trešās valstis un kura ir radījusi bezrobežu ceļošanas zonu Eiropā. Tomēr šīs tiesības var ierobežot sabiedriskās kārtības, drošības vai veselības apsvērumu dēļ. Kopš 2015. gada vairākas ES valstis ir atjaunojušas iekšējo robežkontroli, reaģējot uz migrācijas krīzi vai drošības apdraudējumiem (galvenokārt terorismu). Nesen, proti, Covid-19 pandēmijas laikā, daudzas dalībvalstis īstenoja pasākumus, lai ierobežotu pārvietošanās brīvību Eiropas Savienībā, cenšoties ierobežot vīrusa izplatīšanos. Atjaunojot iekšējo robežkontroli Šengenas zonā, dalībvalstīm ir jāinformē Eiropas Komisija, kuras pienākums ir novērtēt, vai ierosinātie ierobežojumi atbilst ES tiesību aktiem un nepārkāpj personu brīvas pārvietošanās tiesības.

“Ņemot vērā to, ka personu brīva pārvietošanās ir viena no četrām ES pamatbrīvībām un ir bijusi Eiropas projekta pamatā kopš tā uzsākšanas, Komisijai būtu bijis rūpīgi jāpārbauda, vai visi Covid laikā ieviestie ierobežojumi ir atbilstīgi un pamatoti,” sacīja par revīziju atbildīgais ERP loceklis Baudilio Tomé Muguruza. *“Mēs ceram, ka mūsu revīzijas konstatējumi tiks izmantoti notiekošajās debatēs par Šengenas sistēmas pārskatīšanu.”*

Revidenti izskatīja visus 150 dalībvalstu paziņojumus par iekšējo robežkontroli, kas Eiropas Komisijai tika iesniegti laikā no 2020. gada marta līdz 2021. gada jūnijam, no kuriem 135 attiecās tikai uz Covid-19. To izkatīšana skaidri liecina, ka paziņojumi nesniedza pietiekamus pierādījumus, kas demonstrētu, ka robežkontrole tiešām bija galējais līdzeklis vai ka tā bija samērīga un laikā ierobežota. Turklāt Komisija nav uzsākusi pārkāpuma procedūras attiecībā uz ilgtermiņa robežkontroli, kas tika ieviesta pirms pandēmijas.

Šī preses relīze sniedz kopsavilkumu par Eiropas Revīzijas palātas sagatavoto īpašo ziņojumu. Tā pilns teksts ir pieejams Palātas tīmekļa vietnē www.eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Komisija arī nesaņēma visus ziņojumus, ko tai bija paredzēts saņemt četru nedēļu laikā pēc iekšējās robežkontroles beigām. Tāpat kā attiecībā uz kontroles pasākumiem, ko pirms Covid-19 pandēmijas izraisīja migrācijas krīze un drošības apdraudējumi, Komisija nepieprasīja papildu informāciju un nesniedza atzinumus šajā sakarā. Tāpēc ES revidentu novērtējums ir skaidrs: Eiropas Komisija pienācīgi nepārbaudīja, vai iekšējās robežkontroles atjaunošanā tika ievēroti Šengenas tiesību akti.

Komisija saskārās arī ar grūtībām, jo spēkā esošais tiesiskais regulējums Covid-19 ceļošanas ierobežojumu uzraudzībai bija ierobežots. Lai gan par šo ceļošanas ierobežojumu īstenošanu ir atbildīgas tikai dalībvalstis, Eiropas Komisijas pilnvarās ietilpst veicināt koordinētu pieeju, lai līdz minimumam samazinātu ietekmi uz pārrobežu ceļošanu Eiropas Savienībā. Šajā nolūkā norādījumi parasti tika izdoti savlaicīgi. Tomēr revidenti konstatēja, ka šie norādījumi par iekšējo robežkontroli nebija pietiekami praktiski vai īstenojami.

Komisija arī uzsāka iniciatīvas, lai koordinētu pasākumus, kas ietekmē pārvietošanās brīvību. Viena no šādām iniciatīvām ir *Re-open EU* – platforma, kas izveidota 2020. gada 1. jūnijā, lai atbalstītu drošu ceļošanas un tūrisma atsākšanu visā Eiropā. Tomēr vairāk nekā pēc gada deviņas dalībvalstis (Bulgārija, Dānija, Vācija, Igaunija, Francija, Rumānija, Slovēnija, Somija un Zviedrija) joprojām nebija sniegušas atjauninātu informāciju. Tāpat Komisijas centieni kompensēt krīzes pārvaldības struktūras trūkumu, izveidojot koronavīrusa informācijas grupu, neradīja konsekventu pieeju. Covid-19 pandēmijas laikā noteiktie ceļošanas ierobežojumi bija lielā mērā nekoordinēti, uzskata ES revidenti, un Komisija nespēja novērst individuālu pasākumu sadrumstalotību. Pasākumi dažādās dalībvalstīs ievērojami atšķīrās.

Vispārīga informācija

Līgumā par Eiropas Savienību (LES) ir noteikts, ka ES “piedāvā saviem pilsoņiem brīvības, drošības un tiesiskuma telpu bez iekšējām robežām, kur personu brīva pārvietošanās ir nodrošināta”. ES pilsoņi uzskata, ka pārvietošanās brīvība ir īpaši nozīmīgs ES integrācijas sasniegums. Brīvība ceļot, studēt un strādāt jebkur Eiropas Savienībā ir Eiropas Savienības sasniegums, ko pilsoņi vērtē visatzinīgāk; aptaujās šis aspekts ierindots pirmajā vietā visās ES dalībvalstīs, apsteidzot euro un mieru.

Personu brīva pārvietošanās Eiropas Savienībā atšķiras no iekšējās robežkontroles atcelšanas Šengenas zonā. Pilsoņi var brīvi pārvietoties Šengenas zonā bez iekšējās robežkontroles. ES pilsoņi var brīvi pārvietoties visā ES, tostarp uz un no ES dalībvalstīm, kuras (vēl) nav atcēlušas iekšējo robežkontroli.

Īpašais ziņojums 13/2022 “*Brīva pārvietošanās Eiropas Savienībā Covid-19 pandēmijas laikā: ierobežota iekšējās robežkontroles pārbaude un nekoordinēta dalībvalstu rīcība*” ir pieejams ERP tīmekļa vietnē (eca.europa.eu).

Šogad ERP plāno arī publicēt īpašo ziņojumu par ES iniciatīvām, kuru mērķis bija atvieglot drošu ceļošanu Covid-19 laikā.

Ar īpašajiem ziņojumiem ERP iepazīstina Eiropas Parlamentu un ES Padomi, kā arī citas ieinteresētās personas, tostarp valstu parlamentus, nozaru ieinteresētās personas un pilsoniskās sabiedrības pārstāvjus. Lielākā daļa no ERP ziņojumos sniegtajiem ieteikumiem tiek ieviesta.

Kontaktinformācija presei

ERP preses birojs: press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeois: vincent.bourgeois@eca.europa.eu - Mob. tālr.: (+352) 691 551 502
- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu - Mob. tālr.: (+352) 621 552 224
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu - Mob. tālr.: (+352) 691 553 547

